

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în laștrul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sgu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sgu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politic, national-economic si literar.

Ori-ce inserate, se platesc pe serie sgu linia, cu ltero merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 15.

Sibiu, 18/2 Martiu 1878.

Anulul I.

Originea romanilor ca cestiunea politica.

II. Strimtorati adversarii in modulu acesta, din tote partile chiar prin argumentele lor cele tendentioase, decisi inse cu tote aceste a nu recunosce romanilor cu nici un pretiu vre un dreptu historicu mai vechiu la teritoriulu locuitu de densii, precumu nici a suferi se-si nutresca spiritulu cu reminiscentie historice de prosperitate si gloria, venira inca din dilele lui Sulzer si Engel la ide'a bizara de a ne scote de aici pe toti, pe la finea seculului alu III, si apoi erasi a ne aduce cu milioanele dupa o mie de ani aproape. De unde? Nu sciu nici ei se ne spuna, pentru-ca atunci i intrebi, ca pe cine au lasatu acolo in loculu nostru, d. e. in Moesia, in Macedoni'a. Unii din ei scornira minciuna ca tote aceste milioane de romani au fostu aduse mai alesu de catre unguri in sclavia. Aci inse dau peste mai multe documente autentice, in faci'a carora stau amutiti. Cu tote aceste in dilele nostre absurditatea acest'a din urma au fostu relevata din nou, si incepandu dela Rossler pana la Hundsdorfer tractata cu tendentia curatu politica, inse asia de stangace, in catu se incurcarea in retielele aruncate de ei insii.

Altii din ei mai inventara unu midiolocu ca se scape din curs'a in care au datu. „Asia este“, dicu ei, „valachi numiti si rumuni, sunt descendenti ai coloniilor aduse in Dacia traiana de catre cativa imperatori; dara ce colonii? Totu sclavi adunati de prin tote temnițele si de pe la galerele imperiului, trimisi aici spre pedepsa la munca grea, mai alesu la mine, Ad metalla; era altii luati in captivitate cu dreptulu sabiei, buna-ora ca jidovii din Palestin'a, si apoi colonisati aici ca in exiliu, dupa aceea amestecati cu dacii cadiuti mai de inainte in servitute. Din acestu amestec de sclavi adunati in Dacia din diverse popora si tieri isi tragu valachii moderni originea lor, prin urmare tocma din acesta cauza valachii sunt poporul celu mai de pre urma intre popora; de aceea ei nici nu au dreptu, nici nu merita vietia nationala independenta“.

Acesta este argumentulu adversarilor nostri celor mai nerusinati si mai inreutatiti. Acei charlatani politici cunosc pre bine maximele de statu ale Romei antice, ale senatului si ale imperatorilor ei, dupa care ori-ce tiara subjugata prin armele

romane si prefacuta in provincia romana, pe langa ce se asedia in trena cateva legiuni in castre, apoi se colonisa cu adeverati cetatieni romani, despre a caroru fidelitate catre Roma nu era nici-o indoiala; candu din contra, a o colonisa cu sclavi, ar fi fostu curatu nebunia din cele mai mari. Ca au fostu trimisi ici coala si sclavi, seu asia numiti delinquenti condamnati la vreo pedepsa, cine voiesce se nege? Dara cine este acelu desiuchiutu, care se sustinea, ca d. e. in dilele nostre arestantii din temnițele Ungariei facu intrég'a populatiune a Ungariei? Eca la ce absurditati ridicole ajungu toti aceia, carii din istoria voiescu se facea servitore abiecta a politicei lor si mai desfrenate.

Parintii acestoru publicisti moderni, era de se pote si mai brutali decat epigonii lor, dara nu se pricepea la atatea sofistarii de charlatani. Aceia scia numai o minciuna, una si buna, invetiata dela pop'a Anonimus Belae regis notarius. Cu fabulele aceluia in mana ei iti dicea: Noi amu luat acasta tiara cu sabi'a, si cu sabi'a voimu se o si tienemu; apoi ati venit voi si slavii, cu diece ani ori cu diece mii de ani inaintea nostra, prea pușinu ne pasa. Acestu limbajiu forte brutale si totu-odata forte prostu, avea inca calificatiunea sinceritatiei, si tienu acesta pana ce venira austriacii ca se le tune la urechia cuventulu terribile „Verwirkungstheorie“, adeca dreptulu istoricu ce diceti voi ca l'ati castigatu prin sabia, eta ca l'ati perdutu totu prin sabia. Vreti asia? Ve place?

Nu, feresca D-dieu, strigara epigonii in unanimitate. Atunci austriacii le replicara: deca nu ve place teori'a pierderii de drepturi prin sabia, trebuie se ve placa teori'a egalitatii de drepturi in totu sensulu si in totu respectulu. — Asia ar fi se fia, duplicara epigonii; noue inse nici asia nu ne convine. De atunci si pana astadi se cauta tote midiocele prin care teori'a egalitatii de dreptu se devina illusoria, vorba in vantu; dara ca se se pota da acelei tendentii ceva colore de lealitate, s'au aflatu cu cale, ca nisce carturari speculanti, carii scriu totu-odata carti de specula, se ia asupra si rol'a de painjini, ca se traga din istoria, ethnologia, philologia, poesia populara etc., catu se pote mai multe argumente, nu spre a lumina si descurca, cestiunea, ci spre a o intuneca pre deplinu asia, incatu deca s'ar potea, se ametiessa chiaru si capetele romanilor, anume celor parasiti de angeru,

ca se numai scia ce se creda despre sinesi, se uite chiaru si numele tata-seu si alu mama-sa, se recunosca dreptulu istoricu la toti veneticii, la tote adunaturile venite eri si astadi de preste siepte tieri si siepte mari, era pe sine si pe tota natiunea sa se o creda de venetica, straina, primita in patri'a sa milenaria numai din grati'a altora. Aceiasi carturari platiti mergu si mai departe: ca se denega romanilor chiaru si acelea facultati spirituali, pe care astadi lumea civilisata, seu deca vreti lumea omenimei albe nu o mai denega nici chiaru omenimei negre, ca-ci si acesta dete probe, ca e capabile de a forma staturi si a se administra pe sinesi fora interventiunea albilor.

Facia cu acestea tendentii de natura politica, ce se amesteca inadinsu de catre straini in tote cercetarile lor istorice si ethnologice, literatii nostri inca trebuie se si cunosca datori'a, si punctulu lor de onore ca omeni eruditi, ca reprezentanti ai culturai scientifice in acesta natiune.

Starea invetiamentului in comitatulu Biharei.

In programulu nostru ne-amu obligatu catre publicu a ne ocupa si de starea instructiunei poporului; pentru-ca de si avemu foi de specialitate, dara campulu acest'a este asia de vastu, secerisiulu asia de multu, seceratori atatu de pucini in catu nici unulu nu se pote plange ca lui nu i-a mai ramasu agru de seceratu.

Comitatulu Biharei numera peste 1/2 millionu locuitori, 200 miluri □ din cari peste diumetate suntu romani. In capital'a acelu comitatu suntu doue episcopii, un'a romano-cath. si alt'a greco-cath., unu vicariatu greco-resar-ortodocsu, gimnasia, seminaru, academia de drepturi, er in Dobritinu, Roma reformatiloru, unu mare colegiu reformatu, unu gimnasiu romano-cath. si scola agronomica, in Beiusiu unu gimnasiu; cu tote aceste instructiunea masselor de poporu in acestu comitatu este chiar dupa informatiunile oficiali publicate de catre ministeriu asia de negrita in catu acelu tienutu vastu classificatu din punctulu de vedere alu culturai sale ocupa astadi numai alu 60-lea locu intre cele 72 de comitate ale Ungariei si Transilvaniei. Dupa datele statistice din 1874 comitatulu Biharei cu 555537 de suflete avea 73094 prunci obligati a merge la scola; dara din toti aceia abea

Foisor'a „Observatoriului“.

Omeni din Carpati.

Trad. de Petra-Petrescu.

(Fine.)

Petru, machnitu, lovi cu patulu puscei de pamentu, lasa man'a copilei si dise maniosu: „Bine, Annutia, fia cum vrei tu! Adeveratu, ca pielea acest'a o castigai cu pericululu vietii, si d'aceea o destinasesem pentru tine, dar, deca tie nu ti-place, bine, voiu da-o Mariutiei, care m'a rogatu de multu se i-dau un'a, ea nu se teme de visuri rele“.

Acesta amenintare se vedea ca atinse forte pe Annuti'a. Si de siguru frumos'a copila a cugetatu in sine, ca unu amoresu atatu de frumosu si bine facutu, unu venatoriu atatu de indrasnetu, — nice chiar in Carpati — nu se afla in tota diu'a, si ca Mariuti'a, desi la statura si in alte calitati nu se pote asemena cu dens'a, totusi si ea este o feta, si inca amoresata, carea, pe langa aceea, locuia in vecinatatea junelui adorat — d'aceea, dupa o mica pauza, copila intieplea intinse man'a dupa pielea oferita si dise zimbundu: „Bine, Petre, deca staruesci atat'a, fia, — de ce se si duci mai de parte o piele asi'a grea? D'ocamdata pote dormi pe ea unchiulu Nicolae“.

Pe catu se parea de rece diplomaticu acestu compromissu, totusi au avutu unu resultatu insemnatu. Amantulu inflacaratu, misicatu de bucuria, lapedandu de la sine pusca, imbracisii copila robusta si dise: „O, Anna, numai se o primesci, atunci, de o camdata, dorma pe ea cine va voii!“ totu-odata se incerca a i-fura o sarutare.

In locu de sarutare inse, pe buzele-i seteose, capeta . . . gaciti . . . cev'a, ce la omeni civilisati, de constructia atatu de imposanta, pe lesne ar fi trasu dupa sine unu procesu de injuria, aici inse a datu primitorului numai ansa, pe frumos'a spendatore se o

radice in susu si se o inverta in giurulu seu, trezindu echo muntiloru cu strigate de bucuria.

Dar si acestu triumfu alu pettorului aprigu a fostu prea pripitu. Ca fulgerulu se smanci copila robusta cu capulu indereptu, incatu Petru cadea cu ea cu totu, deca nu o lasa libera; unu singuru momentu, superb'a copila voluptuosa cu buzele increte de mania si cu privirea-i inflacurata remase in acesta pusetiune, ce ti-oferea unu aspectu din cele mai pretioase — ca-ci in clipit'a cea mai de aproape, pe junele puternicu ilu impinse de la sine cu o fortia, care nici candu nu asi fi presupus'o la o femeia si cu capulu radcatu disparu in desimea pedurei. Viedendu resultatu acestui modu de petri tieranesce, fora voia imi veni in minte robust'a fetiara regessa din canteclulu eroicu germanu, si de patiani'a bietului rege Gunther:

„De mani si de petiore, pe densulu l'a legatu

Si-apoi la unu parete, de cuiu l'a acatiatu“.

Cu totulu altumintrea judeca betranulu de langa mine, ca-ci cu pietate, ca si candu s'ar roga dise: „Multumescu lui D-dieu, in fine a datu si elu de un'a, care ii va da de lucru“.

„Nu te temi de dilele bunului dtale fiu?“ intrebai eu cu indoala.

„Nu, domnule,“ raspunde betranulu cu firmitate, „in privintia ast'a ilu cunosc si pe elu si si natur'a fetelor nostre; nu, nu, — fia-ti aminte! — Annuti'a va fi o femeia buna si brava, ca ori-care din tiara“.

Lucru curiosu, se vedea ca Petru inca e de aceea parere, de-ora-ce pe candu ne petrecau noi astfelu sub scutulu unui rosariu selbaticu, elu contemplu la manile-i nervose urmele maniei virginali, cu unu estasu visatoriu.

Inca adese in cursulu verei si alu tomnei am admiratu curagiulu si perseverantia junelui venatoriu de ursi, mai multu inse am fostu uimitu, candu cu prim'a zapada, care albi coronele stanciloru de pe munti cei mai inalti, am vedutu unu convoiu pomposu de nuntai — ca la 30 de calareti — undulandu de la colib'a lui Nicolae inspre biserica din satulu celu mai de aproape.

Superba ca o regina siede si Brunhild'a romana calare pe calulu ei albu ca laptele, de pe a carui spate, darulu lui Petru, pielea de ursu, aterna pana diosu la pamentu; er acest'a mergea pasiu de pasiu langa robust'a-i mirasa si cu atat'a grija isi puse mana pe dupa tali'a ei frumoasa, ca si candu s'ar teme, ca odorulu castigatu cu atat'a greutate l'ar potea pierde inca in momentulu celu din urma.

Nu multu dup'acast'a plecai catra patri'a mea. Voresculu me petrecu o bucata buna fiindu-ca tocma in diu'a aceea ascepta reintorcerea juniloru insuratiei de la Rimnicu, unde se dusesera se cumpere cele de lipsa pentru nou'a gospodaria. Betranulu, prin caracterulu seu onestu, precumu si pentru parerile sale originali si hilare, intru atat'a imi castigat simpatia, in catu, imi placea forte de elu. Vedeam ca si densulu se desparte cu greu de mine. Totusi dispusetiunea lui trista disparu ca o negura dinaintea radielor matinali, candu aparu jun'a parechia pe delulu mai de aproape despartitu de noi numai prin o vale si ne salutavese.

Doi cai tiepeni mocanesci erau incarcati cu cele de lipsa; ce nu avuse locu pe spatele acestor'a, aceea luase Annuti'a pe umerii proprii robusti, pe candu sozii-uriasi ducea pip'a si fum'a. Me uitai frapatu la superb'a si plin'a de vietia figura femeiesca. Negresitu Annuti'a implinea numai unu obicei din tiara in virtutea carui-a datori'a de a porta sarcini, in lini'a prima, este impusa femei. Totusi de ce me prinse mirarea, fu, ca Brunhild'a romana indeplinea acesta datina cu o multumire devota si cu o abnegare umilitore, aproape miscatore.

Vorescu observa cu satisfactiune mirarea mea.

„Ce dici acuma domnule, n'am avutu dreptu?“ siopti multumitu.

Da, da, betranulu avea dreptate. Asia e firea fetelor in colib'a tieranesca, precum si in palatulu regescu — vis-a-vis de barbatulu legitimu si adeveratu. Pentru ca resignatiunea, ce am observatu la robust'a femeia din Carpati ni o povesteste si cea mai vechia epopea germana despre corpulent'a mirasa regessa prin cu-

mergea ceva peste diumatate. După datele din 1876 numărul tinerimei scolastice în locu de a se înmulți, a mai scăzut cu câte-va procente, așa cătu judecându după aceste date, apoi comitatul Biharei a cădiutu mai diosu și de cătu Maramuresiulu, care cu afacerile scolastice au statut mai înainte în cod'a tuturor comitatelor. Districtulu haiduciloru, comitatele Satmaru, Szaboles, Békés (în care tote suntu fôrte multi romani) încă n'au fostu nici odata laudate pentru cultur'a poporului lor; dara chiaru acestor'a comitatulu Biharei erá datoriu se le dee exemplu bunu. Totu din datele ministeriali ese că în cei 3 ani din urma numărul scoleloru din comitatu în locu se crésca a mai scădiutu cu 77; éra din platile docentiloru locuitorii au mai scaritu pe la mai multe scôle o summa totala de 18532 fl. v. a. éra alte venituri ale scoleloru au scădiutu cu 15364 fl. v. a. — Din alte informatiuni particulari aflamu că chiar în vre-o 7 comune din dominiulu episcopiei gr.-cath. nu esiste de locu scôle.

Erá sciutu și de mai înainte că în multime de scôle populare nu se afla nici macaru abcedarie pentru bietii copilasi, că și cumu ne-amu aflá în evulu mediu înainte de inventiunea tipariului. Totu din cifrele ministeriali aflamu, că și în comitatulu Biharei mai multe mîi de copii mergu fôra o carte la scôla, că înse în ano 1876 numărul scolariloru lipsiti de carticele se mai înmultise cu 6676. Dacă nu este acést'a scandalu, apoi nu mai scimu ce definitiune se se dee acestui cuventu. Carti scolastice pentru invetiatur'a elementaria se tiparescu pe fia-care anu cu diecile și cu sutele de mie în diverse limbi. Avemu prepusu mare, că în comitatulu Biharei tocma cărti romanesce voru fi lipsindu de prin scôlele elementarie. În acestu prepusu ne arunca impregiurarea, că nu ni s'a prea intemplat se vedemu d. e. abcedarie, catechisme, istorie biblice, carticele de lectura etc. tiparite în Oradea în limb'a romanésca. Dara se voru fi tiparindu pôte în tipografia universității dela Buda? Nu ni s'a intemplat se vedemu nici de acele. Că dora nu se cara cartile scolastice în Bihari'a de pela Sibiiu ori Blasiu? Se nu fia cineva romanu de locu și nici chiar amicu alu culturei poporului, ci se fia unu simplu speculantu din cei mai egoisti, în faci'a legiloru de instructiunea publica la audiulu miiloru de voci respectabile ce se radica în favorea scoleloru s'aru apuca se tiparesca cărti scolastice și după cumu este tipariulu fôrte eftinu se le vendia și elu cătu de eftine, și totusi dela 100 de mii de exemplarie se castige cu miele. Ei! dara instructiunea populara se afla în mán'a clerului, carele nu suferé alte cărti scolastice de cătu numai pe cele censurate și acceptate de cătra auctoritățile ecle-siastice. Fôrte bine; atunci înse are dreptate tota lumea se pretindia dela episcopii și capitulile din Oradea mare tiparirea din fondurile clerului de cărti scolastice în numeru de ajunsu pentru tóta tinerimea scolastica, si cu pretiuri asia de moderate în cătu din vendiare se esa numai capitalulu și nesce interesse moderate de 6—7%.

Dlu Aladár György comentandu și dinsulu mai pe largu de cătu noi starea scoleloru din comitatulu Biharei dice în drept'a sa mánia, „că în acelu comitatu se mai afla unu numeru fôrte mare de domni pierde-véra, resturi din vechi'a nobilime, omeni cari nu cunoscú altu bine în lume de cătu venatulu, vinulu și femeile și pentru tótu ce e nobilu și sublime n'au mai multi semtiu de cătu au canii lor de venatu.“ Dela acesta classe de omeni elu nu astepta nimicu dara crede că încă totu n'a peritu seminti'a omeniloru de sentimente mai nobili.

Pre candu ne ocupámu de acést'a trista stare a culturei poporului vine „Szabadság“ Nr. 31 și

vintele: „Aceste tóte i le-a facutu Gunther cu cante-curi de-amor“.

Asia iubescu și traiescu locuitorii acestui anghiu de munti unde nice astadi, în tocma că cu o mîia de ani înainte, nu a strabatutu cultur'a; înse ori cari voru fi pecatele și slabiciunile lor, nime, care i-a studiatu mai d'aprópe, nu va trage la indoála, ca în susirile stramosiloru lor nobili, curagiulu și puterea, le-au sciutu conservá neasemenatu mai bine, ca maiortatea fratiloru lor din siesuri. Si de cata importantia hotaritóre, chiar în tempurile nôstre, în care pe dreptulu se cultiva civilizatiunea și sciintiele, potú fi și acele calități pentru sôrtea omenimei, ne aréta astadi fia-care diariu. E probabilu totusi ca evenimente în curendu voru documentá faptime, ca vointia buna si iubirea pentru patria, nu sunt d'ajunsu, candu e vorb'a a si-aperá vét'r'a cu spad'a în mana.

Iepurele timidu încă iubescu revirulu patriei sale; dar leulu dobóra la pamentu pe celu-ce cutéza a i-calca patri'a dusmanesce, séu isi dá viét'i în lupt'a pentru dreptulu și libertatea sa.

ne aduce urmatoriele cifre despre populatiunea tem-nitiei din Oradea mare. În 31 Decembre 1877 au remasu în prinsoria 302 barbati, și 32 de femei; dara în cele 31 dile ale lui Ianuariu au mai intratu în prinsoria 269 de barbati și 38 de femei așa cătu în 31 Ianuariu numărul arestantiloru de ambele secse erá 641. Acesta cifra noué ni se pare enorma și cu atátu mai rusinatoria că în comitatulu Biharei că și în ori-care altulu suntu mai multe locuri de prinsoria pe langa auctoritățile politice și judecatoresce; dar acést'a asia merge la ori-care poporu unde scôle seau nu esista seau remanu góle, acolo se implu temnitiele.

Revista politica.

Foile magiare aduc cu gramad'a sciri despre o mobilisare a armatei austro-ungare, ba „P. Ll.“ spune, ca în Viena curséza faim'a despre denumiri iminente de comandanti și ca oficerii de reserva ar fi avisati a stá gata la anumite „statiuni“, ca din scol'a de resbelu s'ar fi cerutu list'a acelorú elevi, cari voru trebú se se denumésca de oficeri si suboficeri în armata, în fine, ca în ministeriulu de resbelu s'ar tiené diverse conferentie, la cari participa siefi și presiedintii tuturor sectioniloru din ministeriulu de resbelu precumu si o parte mare de generali.

„N. fr. P.“ întreba: „sunt deplinu convinse cer-curile oficióse, ca Austro-Ungari'a e tare destulu pentru a întreprinde singura o campania în contr'a Rusiei si a întregi lumi slave?“ „P. Ll.“ încungiura respunsulu directu la acést'a întrebare, ea se vede multumita pu-nendu alta întrebare: „deca cercurile nôstre oficióse nu sunt sigure, ca vomu poté începe singuri lupt'a acést'a, crede „N. fr. P.“ ca cercurile oficiále voru publicá acést'a prin diariu?“ — Se vorbesce ca în 7 martie se voru intruni delegatiunile. Obiectulu celu mai im-portantu alu acestora va fi cererea unui creditu com-unu de 60 mil. Se dice totu-odata, ca scopulu acestui creditu de locu nu este luarea numai de catu a me-suriloru de lipsa pentru mobilisare, ci totulu este numai pentru precautiune, cum s'a facutu si în anul trecut cu creditulu de 30 mil. fora a se fi facutu in-trebuintiare de elu.

Asupra Congresului-conferintia circuléza totu feliulu de faime. Tempulu candu se va tiené nice astadi nu este hotaritu. Din Petruburgu se scrie, ca delegatii abia pe la midiloculu lui marte se voru poté aduná în conferintia. O correspondentia din Berlinu vrea se scie, ca intrunirea conferintiei s'a amenatu dejá. În loculu ei se vorbesce de o convenire a celorú trei im-perati, pentru casulu, deca nu va succede congressulu. Într'aceea cartierulu generalu rusesce de la 25 fauru, „cu invoirea sultanului“ se afla în San-Stefano, în ne-midlocit'a apropiare de Constantinopolu, unde va merge marele principe Nicolae „pe visita“. Într'variatiunile conditiuniloru de pace, mai verosimile se dicu a fi cele 11, publicate si de noi la altu locu.

La 23 fauru s'au facutu predarea Vidinului catra trupele romane. Despre acestu actu însemnatu cetimu în „Romanulu“:

„Predarea s'a facutu de-a dreptulu de catra pasia comandantulu Vidinului catra siefulu armatei romane, fara a se pomeni nimicu despre nici o alta putere arma-ta în actulu de predare a cetatii.

Odata actulu încheiatu, trupele turcesce au defilatu înainte statului-maioru si a armatei romane asiediate în parada. Predarea s'a facutu catra generalulu Manu, ajutorulu generalulu Cernatu, comandantulu-siefulu alu armatei, care se afla în Bucuresci.

Pe la trei ore a începutu intrarea trupelor romane în Vidinu, cu totu aparatulu obicínuitu în ase-menea ocațiuni. Mai tóta populatiunea Vidinului atatu turca cătu si crestina iesise înainte armatei romane, aretandu-i cea mai mare simpatie si salutandu-o cu urari si cu bine-cuventari. Pe la cinci ore cetatea era tóta ocupata de Romani; tricolorulu romanescu falfaia pe tóte redutele mandrei cetáti turcesce“.

Vidinulu a suferitu multu de bateriele romane. Se dice, ca în ultim'a di de bombardare, pe candu armistitului erá încheiatu dar încă necunoscutu toti notabili cetáti se dusera la pasi'a conjurandulu se capituleze.

Simulatiuni de conflicte între Russi'a-Romani'a.

Precandu tóta diaristic'a europeana, deja de câteva septemani ventiléza diferentiele escaté între regimulu Romaniei si alu Rusiei pentru pretins'a „retrocesiune a Besarabiei;“ precandu spiritele confratiloru nostri de sange de preste car-pati întocmai ca si ámele nôstre cestoru de din-coci au devenitu inversiunate si agitate pâna la estremu; precandu lumea întréga uimita se întrebá: „ce se fie, ce cugeta si ce intentionéza Russi'a, — generosulu imperatu Alesandru, se faca astadi cu aliatalu combatante de ieri-alalta ieri alu seu, cu Romani'a devenita si de insasi Russi'a recunoscuta de „independenta“?! apoi precandu amicii si fratii turciloru, prin organele lor publicistice, anume cele magiare hiper-turcofile din capital'a Ungariei, abia apucara scirea despre acestu conflictu si saltandu-le ánim'a de bucuria si începura se osandesca pe Romani'a pentru-cá s'a lasatu sedusa si pacalita de egoistic'a si speculativa Russia; pre-candu dicu tóte acestea se scrisera cu multa em-fasa pâna ieri, ce se vedí astadi!

Diariulu magiaru „Ellenör“, organu oficiále alu guvernului Tisza, — în Nr. 103 de Mercuri, 27 l. c. contine unu articlu de fondu despre dife-rentiele escaté între Russi'a si Romani'a si între Serbi'a, din care estragemu din cuventu în cuventu pasagiulu ce ne intereséza mai aprópe, si care este de acestu cuprinsu:

„O fantóma interesanta atrage atentiunea lumei diferentieloru de astadi russo-romane si russo-serbe, care mai că provoca acea suspiciune, că din tóte indignatiunile infricosiate, nimicu nu este adevératu, ci totulu este o jocaria elucrata (kicsinált játék az egész). Póte chiaru si cestiunea „Basarabiei“ e astfelu, prin care Romani'a simulatória de indignatiune isi retrage ostirile dela dunare, fara ca prin acesta defensiva se desteppe suspiciune în Austro-Ungari'a în contr'a careia eventualmente tóte trupele postate la dunare se puta fi ale Rusiei. Atunci, candu legisla-tiunea din Bucuresci votéza guberniului incredere pe langa astfelu de diferentie, se poté celu pucinu pre-supune, ca amintitele faime se respandescu numai din adinsu cu intentiune de a adormi simtirea de sucumantia a monarchiei nôstre, séu e inscenata spre molcomire, că cătu de frumosu se cérta acumu aceia în favorulu nostru“.

Vu se dica organulu dlui Tisza, inspiratu ofi-cialmente în vedeniele fantómei presupune si sustiene că controversiele dintre Russi'a si Romani'a pentru retrocesiunea Basarabiei nu suntu serióse ci numai simulante cu scopu d'a amagi lumea si a seduce monarchi'a nôstra; séu cu alte cuvinte, „Ellenör“ nu crede faimele respandite despre con-flictulu, ce după versiunile diaristice, s'ar fi escatu între regimulu Romaniei si între alu Rusiei pentru retrocesiunea Basarabiei si care pretensiune neloiála a Rusiei a escitatu inversiunare generala numumai în ámele tuturor cetatieniloru Romaniei, ci a sternitu o impresiune deprimatória, si în ale tuturor conationaliloru de dincoce de carpati; că-ci într'adeveru, deca s'ar adevéri faimele ventilate de întrég'a diaristica européna: că Russi'a spriginita de aliát'a ei combatanta Romani'a, seriosu voiesce ai smulge cestei din urma Basarabi'a adeca în locu d'a o recompensa pentru sacrificiele oribile avute în cumplitele lupte cu inimiculu comunu, ca tinde a o despoia încă si de ceea ce posiede, a-i ciungari si mutilá corpulu tiei, întregitatea statului, atunci acést'a intentiune aru fi o fapta de ingratitudine si fortia negresitu brutala pe carea lumea întréga civilisata va trebú s'o condamne,

Dée D-dieu ca presupunerile lui „Ellenör“ încátu privescu demintirea faimei despre retro-cesiunea Basarabiei se fie fundate; dar' totu asia amu dori ca alusiunea ce se face pentru o actiune russo-romana contr'a monarchiei nôstre se fie numai ilusiune nalucitoria si disparatória. Dorimu pace si întielegere între monarchi si poterile europene în cestiunea orientala.

O dorimu acést'a numumai noi, ci si „Ellenör“ o doresce totu în Nr. 103, într'altu articlu, prin cari chiarifica situatiunea critica în care se afla monarchi'a nôstra si combate aspru pre cei ce dorescu si provóca resbelu nou între Russi'a si monarchi'a nôstra fara a penetrá mai aduncu în problem'a eventualitatiloru alternative. Furibundii dilei, asia eschiama „Ellenör“ perhorescéza pacea, atitia foculu de resbelu si nu sciu ce greutati cum-plite aru intimpina monarchi'a nôstra, deca even-tualminté aru fi silita a se incurcá într'unu resbelu desastrosu cu unu inimicu, carele nici în momentu nu e astemparatu si necumu se fie slabitu în res-belulu crâncenu cu Turci'a, prin victoriile reportate a devenitu cu multu mai puternicu, prin urmare si mai periculosu. Bunele corelatiuni de „întimi-tate“ ce inca esistu între monarchi'a nôstra si între Germani'a si Russi'a, accentuéza „Ellenör“ trebue se le pazimu cu multa circumspectiune si scrupulositate, si se nu dâmu catusi de pucina ansa Rusiei la o eventualitate ce aru alterá aceste core-latuni; dar se fimu binepregatiti ca în momentulu neasteptatu, deca în congresulu europeanu cestiunea orientala, nu s'aru poté complaná si regulá spre multiamirea puteriloru interesate si fora de pericli-tarea intereselorú vitali ale monarchiei nôstre, — atunci, dar numai atunci se potemu pasi cu fortia în contr'a fortiei, altcumu nici de cătu, că-ci usioru ni se poté intemplá, că prevenindu, după poftele infuriatiloru, congresului, prin mobilisarea numai de cătu a armatei si punerea ei pe pitioru de resbelu, Russi'a într'aceste se véda simtóme de ini-micitia, si se dica: „amu gatát'o cu idea congresulu“. — Austro-ungari'a stá cu arm'a la tienta si intentionéza a me atacá; deci si eu sum gat'a ai implini poft'a. Dar' apoi atunci avea - vomu ore aliati?! — întreba „Ellenör“ organulu oficiosu bine inspiratu.

Tonulu „diplomaticu“, ce-lu face oficiosulu „Ellenör“ musicei preparative pentru innulu con-gresului europénu n'aru suná reu; dar elu nu mol-

comesce de feliu pre colegii sei diaristici de alte pofte; asiá cetimu buna-óra in organulu opositio-naliloru „Pesti-Naplo“ Nr. 53 alte pareri si pofte cu totulu contrarie; se manifesta cea mai mare nemultiamire si neincredere cabinetului de externe; pre contele Andrásy mi ti-lu forfeca in totu numerulu pentru siovinismulu diplomaticu dau-nosu si periculosu manachiei, dar mai vertosu-ruinatoriu de elementu magiaru.

„Nu mobilisare simlanta diplomatica, ci mo-bilizare seriósa inarmata — belica va impune Moscovitului moderatiune in congresu si insufându-i respectu i-lu va infréna categoricu in nesatiositatea ocuparii si inghitirei orientului intregu.“ — Asia isi incórda itiele, „Pesti-Paplo“ firesce pe pelea tuturoru popóreloru.

Discursulu dlui de Bismark.

La 19 Febr. dlu de Bismark a fostu inter-pelatu in parlamentulu Germaniei asupra cestiunei orientali. Revelatiunile Principelui, pe catu adeca a po-tutu si densulu face revelatiuni, respective respunsulu, ce a datu, cerculéza cu diferite comentarie aprópe prin tóte diuarielile politice. Éta cuprinsulu lui dupa cum ilu aflámu in „U. p. A.“:

Nu potu negá ca in primele momente ale interpelarii m'amu ganditu déca voiú puté ori nu se respundu, fiindu-ca n'amu multu de disu, cari n'aru fi cunoscute publicului mai cu séma din des-baterile Parlamentului Engliterii. Respundu daru pentru a nu se crede c'asiu avé multe de tacutu si o astu-feliu de conclusiune se produca apoi ingrigiri. Respundu cu atátu mai bucurosu cu catu din desvoltarea interpelarii m'amu convinsu ca po-litica germana, spre a respunde la dorintia mai-oritatii parlamentului póte se'si urmeza nesuparata mersulu seu de pan' acum.

Armistitiulu inchiaiatu acumu ofere Rusiloru o positiune concentrica de la Dunare pana la Marea marmara, impreuna cu cetatile de la Dunare cari servescu dreptu basa. Acestu lucru mi se pare fórté insemnatu si n'a fostu combatutu din nici una parte. In acelasi timpú s'a stabilitu si anumite pre-liminarii de pace pe cari le recapitulezu spre a puté respunde la intrebarea déca cuprindu ori nu in sine si interese germane.

Bulgaria are astadi alte granitie de catu cele fisate de Conferinti'a din Constantinopole, daru acésta delimitare nu e atatu de importanta in càtu se para a amenintia pacea Europei. Constitutiunea Bulgariei va fi identica cu constitutiunea pe care a avutu-o Serbia inainte de desertarea Belgradului si-a altoru puncte intarite.

Déca stipulatiunile privitóre la garnisónele tur-cesci in interiorulu Bulgariei n'aru fi in d'ajunsu de lamurite, apoi e tréba puteriloru semnatare ca se precizeze mai cu de amenuntulu acésta afacere nelamurita.

Independintia Muntenegrului, a Romaniei si Serbiei, precum si positiunea Bosniei si Hertiego-vinei impreuna cu a celorlu-lalte provincii turcesci, n'atingu interesele germane, astu-feliu in catu se punemu in jocu pentru acestu motivu bunele nóstre relatiuni cu puterile vecine.

Déca despagubirea de resbelu va fi numai in bani, acésta cestiune privesce numai pe partile beligerante; déca inse va fi in teritoriu, atunci privesce si pe puterile semnatare.

In privintia Dardaneleloru s'au respanditu mai multe ingrigiri cari nu se potu justifica prin ade-verata stare a lucrului. Cestiunea Dardaneleloru are o mare insemnatate, candu e vorba ca chieia Bosforului se fia data altóra si ca Rusia se obtie facultatea d'a inchide ea in sa-si dupa placu Dar-danelele. Tóte cele-lalte stipulatiuni se referescu mai multu la timpuri de pace de catu la timpuri de resbelu. Stipulatiunile tratatului ce se va stabili pentru timpuri de pace n'au insemnatatea ce li se atribue pe cata vreme Dardanelele se voru afla in mani independente de Rusia. Cu totulu altu-feliu stá lucrulu inse candu va fi vorba déca in timpuri de resbelu voru puté ori nu se intre in Dardanele vase de resbelu si in a cui posesiune se fia date Dardanelele? Acésta combinatiune inse nu se pune inaintea nóstra in situatiunea de facia.

Acum viu se aretu punctulu de gravitatiune alu intereselorú nóstre, pentru care se póte nasce unu altu resbelu acum, dupa ce s'a sfirsitu resbelulu ruso-turcu. Suntú de parere ca stipulatiunile relative la intrarea naveloru de resbelu in Dardanele abia au importantia ce o au pentru comerciú. Astu-feliu, celu mai de capetenia interesu alu Germaniei in Oriente e ca drumurile de apa, strimtorile marii si Dunarea incependu de la Marea négra in susu se remáie libere ca si pan' acumu.

Acésta vomu dobandi-o de siguru, càci o declaratiune oficiala pe care o avemu de la Peters-burg asupra acestui punctu se raporta puru si simplu la stipulatiunile tratatului de la Paris.

Interesele ce avemu pentru imbunatátirea sórtei crestiniloru sunt asia dicundu de a doua mana si mai putinu directe, dar sunt interese umanitare indirecte pe cari le are Germania in cestiunea Orientului.

In privintia atitudinei ce amu luatú nu ve potu comunica nimicu, in acestu momentu, de óre-ce abia de adi diminétia ne gasimu in posesiunea actelorú la cari m'amu raportatu pan' acum: Aceste acte concorda intru tóte cu declaratiunile pentru cari avemu de a multumi afabilitatú celorlu-lalte guberne. Aceste acte voru fi supuse conferintiei, in sa pana atunci voru fi unu obiectu asupra carui'a se voru schimba opiniuni intre guberne.

Totu ce se va schimba in tratatulu de la 1856 va avé nevoia de sanctiunea puteriloru semnatare. Neintemplandu-se acésta, de si n'aru isbucni unu nou resbelu, totusi s'aru crea o stare de lucruri pe care eu asiu dorí s'o inlaturu in interesulu Europei. Presupunendu in modu hipoteticu ca con-ferinti'a nu s'ar puté intielege asupra lucruriloru ce au se se intemple, ca puterile cari sunt eminaminte interesate, s'aru impotrivi la stipulatiunile ruse si aru dice: „De-si nu ne convine ca in acestu mo-mentu se facemu resbelu, totusi nu primimu cele ce s'a facutu si ne rezervamu otarirea nóstra“.

Acésta ar fi una stare de lucruri pe care po-litica rusa nu póte s'o doréscá. Aceea politica dice cu totu dreptulu: „Noi n'avemu placere ca la fia-care 10—20 ani se ne espunemu la relele ce pro-ducu incurcaturile turcesci, dar totu atátu de pucinu putemu dorí ca ele se fia inlocuite prin alte in-curcaturi austro-englese, ce s'ar repeti la fia-care 10—20 ani“. Eu credu ca chiar interesulu Rusiei e ca se ajunga la o intielegere pentru ca lucru-rile se nu fia amanate pentru alte timpuri póte mai pucinu potrivite. Eu consideru ca o combinatiune lipsita de ori-ce probabilitate ca Rusia se voiéscá a stórcé printr'unu resbelu recunóscerea puteriloru pentru schimbările pe cari ea le considerá ca opor-tune. Déca Rusia n'ar poté dobandi consimtiementulu celorlu-lalte puteri semnatare, s'ar multiami cugetandu ca beati possidentes.

In facia acestei imprejurari s'ar nasce o alta intrebare: déca'cei nemultiamiti cu intocmirile rusesci, si cari au unu interesu materiale directu, ar face ori nu resbelu pentru ca se siléscá pe Rusia se'si modifice in càtu-va conditiunile. In acestu casu ar trebui se gonéscá pe Rusi din orasielile Bulgariei si din positiunile din cari amenintia Constantinopole. Ei bine, si aceia, dupa ce si-ar fi ajunsu scopulu printr'unu resbelu, ar avé datoria si raspunderea d'a otari ce se faca cu tierile din Turcia européna. Voi-voru se reinfintieze domnia turcéscá, adeca lua-voru o otarire cu totulu alta de catu aceia care se propune acum? In principiu se póte admite o astu-feliu de posibilitate, ansa nu credu ca Austria ar fi gata se ié asupra'i raspunderea pentru mostenirea cuceririloru rusesci, fia prin anesarea acelorú tieri slave la statulu magiaru, fia prin in-fintiare de state vasale. Nu credu se fia acesta scopulu politiceii austriace. Amu vorbitu despre acésta eventualitate, spre a dovedi càtu de mica e in ochii mei probabilitatea unui resbelu.

Pentru a intempina acele eventualitati, Austria a emisú ideia unei conferintie, noi amu fostu cei d'antaiu cari amu aderatu. S'au radicatu greutati in privintia locului unde se se intrunéscá acea con-ferintia, dar aceste greutati n'au nimicu a face cu fondulu lucrului. Altuminterea, noi n'amu facutu obiectiuni nici in acésta privintia ci amu declaratú ca primimu pe ori-care din localitatile propuse si anume: Viena, Bruxelles, Baden-Baden, Wiesbaden, Wildbad séu alta localitate in Svitiera. Pare in sa ca in cele din urma se va fisa Baden-Baden.

Interesulu nostru, care e impartasitu si de puterile cu cari amu corespunsu, e d'a grabi in-trunirea conferintiei, care e cu totulu independinte de alegerea localitatii. Pentru noi e indeferentu loculu intrunirii. In privintia localitatiloru germane, n'amu avutu alta parere de càtu aceia care n'a fostu combatuta din nici una parte, ca, pe pamentu germanu, presiedintia are se fia a Germaniei. Dupa recunóscerea acestui principu, déca din considera-tiuni de oportunitate vomu starui a ne folosi de densulu, acésta depinde de persónele din cari se va compune conferintia, a carei intrunire e asicu-rata si care se va aduna in antaia jumatate a lunei lui Martiu.

Aru fi de doritu ca se se adune si mai cu-réndu pentru a pune capetu nesicurantiei ce se manifesta. Déru puterile, inainte d'a se intruni,

voru trebui se schimbe opiniuni intre ele si comu-nicatiunile cu campulu de resbelu suntú fórté anevoieúse.

Venindu acumu la partea cea mai grea, voiú incerca se lamurescu, pe càtu imi e cu putintia, atitudinea ce va lua Germani'a la conferintia. Ni s'a disu din mai multe parti, nu de càtre vre-unu guvernú, ci de diare si de alti bine-voitori, ca se otaramu dea-casa politic'a pe care apoi se ne silimu a o impune intr'una forma óre-care. Trebuie se declarú ca acésta e una politica de diare, éra nici de cumu una politica de statú.

Presupuneti ca astadi amu anuntia aici una programa stabilita la care se tienemu mortisiu; ei bine, rolulu de midilocire pe care punu celu mai mare pretiu ne-arú fi aprópe imposibile. Midilo-cirea in privintia pacii nu mi-o inchipuiescu asia ca noi facéndu pe arbitru se dicemu: asia se fia, ca-ci la spate sta puterea imperiului germanu, ci mi-o inchipuescu mai intielépta de càtu chiaru rolulu unui samsaru onestu, care doresce ca in adeveru se realizeze una afacere. Acesta e rolulu care credú ca respunde la relatiunile de amicia ce avemu cu vecinii nostri si cari se oglindescu in unirea ce domnesce intre cele trei curti imperiale.

Relatiunea de incredere cu Englitera inlesnesce Germaniei ca se fia in unele imprejurari una per-sóna de incredere intre Englitera si Rusia ca si intre Rusia si Austria. Relatiunile dintre cei trei imperati nu se baséza pe ingagiaminte scrise. Nici unulu dintre cei trei imperati nu e datoru se se lase a fi pusu in minoritate prin votulu celorlu-lalti doui. Ele se baséza pe simpatii personale, pe increderea celorú trei monarhi si pe relatiunile personale de mai multi ani dintre cei trei ministri conducatori.

Vorbindu despre esageratele pretensiuni pri-vitóre la midilocirea Germaniei, le voiú intempina cu resolutiune si declarú categoricu ca pe càtu timpú amu onórea dea fi consilierulu M. S. nu e vorba despre astufelu de esagerari. Nu suntú de parere ca aru trebui se mergemu si noi pe calea lui Napoleonu, spre a face pe arbitru séu pe dascalulu Europei.

Nu vomu lua raspunderea jertferei amicieii pro-bate si sicure ce o avemu de o viétia de omú cu o natiune mare si puternica numai pentru mancarimea d'a face pe judecatorulu Europei, o amicia dicu care din fericire in acestu momentu ne tine in bune relatiuni si cu alte state europene, cà-ci nu suntú la putere acele partite pentru cari acésta amicia e unu spinu in ochi. A pune déru in jocu acea amicia pentru cestiuni in cari noi Germanii n'avemu nici unu interesu directu, si numai spre a face placere altóra si pentru ca cu pretiulu pacii nóstre se cumperamu pacea altóra, acésta asiu puté-o face atunci candu n'aru fi vorba de càtu de persóna mea; inse candu e vorba de a consilia pe imperatulu in privintia politiceii unui imperiu de 40 milióne, din midiloculu Europei, nu potú s'o facu; de aceea imi permitu ca de aci, de la tribuna, se declarú francu tuturoru acelorú cari presupunu astu-felu de lucruri ca nici una data nu voiú face acésta si ca nici unu statú dintre cele mai multu interesate nu ne-a facutu astu-feliu de propuneri.

Germania prin intarirea iei si-a impusu noui indatoriri. Déca aru trebui ca se aruncamu in cumpan'a politiceii europene unu numeru mare de soldati, nu credú pe nimeni in dreptu d'a otari in acésta privintia de càtu pe natiune, pe imperatulu si pe principii din Confederatiune; déca aru trebui se facemu unu resbelu ofensivu, consiliulu ce aru fi de datu pentru unu apelu la natiune, la sacrificie de sange si avere, n'aru avé alta tienta de càtu apararea ne-atarnarii nóstre in afara, a unitatii intre noi si-a acelorú interese cari suntú atátu de clare in càtu intervenirea pentru ele n'are nevoia numai de votulu unanimu alu consiliulu federalu, ci si de deplina convingere si insufletire a natiunii. Numai pentru unu astu-felu de resbelu suntu gata d'a consilia pe imperatulu. (Bravo indelungate).

Érasi conditiuni de pace.

Sciri din Londr'a si Constantinopolu, anuncia, ca conditiunile de pace ar fi déjà regulate si pactulu pre-liminaru s'ar fi si subscrisu in San-Stefano la 24 Febr. Ratificarea, prin urmare inchiaierea definitiva a pabei se va intempla la Constantinopole in 7 martie. Conditiunile principali ale acestei páci numite Constantinopoli-tane se publica dupa „Officiulu Reuter“ astmodu: 1. Bulgaria va cuprinde tienutulu dintre Dunare si Balcanu, afóra de Dobrugea, asemenea tienutulu dintre Marea négra si Serbi'a, siesulu Mariti'a, fora Adria-nopolu, dar pentru aceea va capetá Sofi'a, Filipopolea, in fine cea mai mare parte din Traci'a si Macedoni'a. 2. Principele Bulgariei se va alege de o adu-

nare de notabili; alegerea se va sancțiună de pórta si de celelalte poteri. 3. Regimulu Bulgariei, carea va fi ocupata de 50,000 Russi, va fi supraveghiatu prin o comisiunea rússéca. 5. Podgoriti'a si Antivari se voru anexá la Montenegro, care pre langa acestea se va estinde si in partea nordostica. 6. Remane in voiinti'a Rússiei d'a cedá Romaniei Dobrugea in schimb pentru Bassarabi'a. 7. Serbi'a capeta o estindere teritoriala considerabila inspre Bosni'a si Nisiu. 8. Stipulatiunile actuali referitóre la comerciulu marítimu in Dardanelle, remanu neatínse. Intrarea in Marea négra este interdisa pentru ori-ce naia de resbelu, pe candu náile comerciali au absoluta libertate de comunicare chiar in tempu de resbelu. 9. Desdaunarea de resbelu s'a statoritu cu 1400 mil. ruble pentru a caroru coperire Turci'a trebuie se cedeze Rússiei: Batum, Cars, Bajazid, Ardahan cu totu ténutulu, ce se afla între acestea, cum si siese nái cuirasate, pe cari si le va alege Rússi'a. 10. Afora d'acéstá Turcia va mai platí 40 mil. pundi sterlingu in obligatiuni a caroru interese si amortisatiune se voru garantá de o parte prin tributulu Bulgariei si Egiptului, de alta prin venitele din Anatoli'a si báile de la Heracli'a. 11. Alte 10 mil. ruble sunt a se platí numai de cátu pentru a se desdaună suditi si etablisementele russe din Constantinopolu, mai departe pentru replatierea completa a capitalieloru elocate in obligatiuni turcesci, pentru replatierea speseloru cauate cu sustinerea prisionieriloru, in fine pentru regularea gureloru Sulina.

Sibiiu, faurariu 1878. Dupa cum aflámu cu placere, in curendu se va realisé inca unulu din scopurile sublimé, ce si-a propusu Associatiunea nóstra pentru litteratur'a romana si cultur'a poporulu romanu. Dejá in primii ani ai existentiei Associatiunei se proiectase infintiarea de asiá numite sectiuni sciéntifice, cari pana astadi nu s'au potutu constitui din mai multe cause.

Aduarea generala in siedinti'a sa de la 7 aug. a. tr. tienuta la Blasiu a alesu prin aclamatiune de presiedinte alu sectiunei filologice pe RSa dlu Tim. Cipariu, alu sectiunei istorice pe dlu G. Baritiu, ér la sectiunea sciéntieloru naturale pe domnulu dr. P. Vasiciu.

Din raportulu secretariulu Associatiunei prezentatu in siedinti'a comitetulu de la 23 crt. se constata, ca s'au completatu numerulu recerutu pentru fiacare sectiune, in catu aceste, fora amenare, isi voru poté incepe lucrările interesante; anume s'au inserisu:

a) pentru sectiunea filologica:

1. Dlu Tim. Cipariu, prepos. capit. in Blasiu, cá declarat in 4 aug. 1863;
2. Dlu Sava Popoviciu Barceanu, parochu in Resinari si asses. consist., declarat in 4 aug. 1863;
3. Dlu Dr. Gregoriu Silasi, prof. de universitate in Clusiu, declarat in 27 martie 1874;
4. Dlu Ioane M. Moldovanu, prof. in Blasiu, declarat in 7 aug. 1877;
5. Dlu Ioane Popescu, protop. si prof. in Sabiiu, declarat in 24 dec. 1877;
6. Dlu George Baritiu, redactoru, declarat in 7 febr. 1878; si
7. Dr. Iosifu Hodosiu, adv. in Sabiiu, declarat in 7 febr. 1878;

b) pentru sectiunea istorica:

1. Dlu G. Baritiu, redactoru, declarat in 2 sept. 1862;
2. Ioane cavaleru de Puscariu, jude la curi'a reg. in Buda-Pesta, declarat in 3 febr. 1863;
3. Dlu Tim. Cipariu, prep. capit. in Blasiu, declarat in 4 aug. 1863;
4. Dlu Nic. Pope'a, vicariu gen. si archimandritu in Sabiiu, declarat in 4 aug. 1863;
5. Ill. Sa dlu Ioanu Popasu, Eppu in Caransebesiu, declarat in 4 aug. 1863;
6. Dr. Ioane Nemesiu, adv. in Sabiiu, declarat in 4 aug. 1863;
7. Dr. Aurelu Isacu, adv. in Clusiu, declarat in 28 Iuliu 1874;
8. Dr. Iosifu Hodosiu, adv. in Sabiiu, declarat in 7 aug. 1877;
9. Dlu Ioane Antonelli, canonicu si directoru gimn. in Blasiu, declarat in 7 aug. 1877;
10. Dr. Ilarionu Puscariu, profes. si protosincelu in Sabiiu, declarat in 24 dec. 1877, si
11. Dlu Ioane A. Preda, adv. in Sabiiu, declarat in 24 dec. 1877; in fine

c) pentru sectiunea fisico-naturala:

1. Dlu Tim. Cipariu, decl. in 4 aug. 1863;
 2. Dr. Paulu Vasiciu, consil. pens. de scóle in Temisiór'a, declarat in 4 aug. 1863;
 3. Dlu Alex. Bohatielu, fostu capitanu supremu, declarat in 7 aug. 1877;
 4. Dlu Anania Trombitasiu, proprietariu mare in Clusiu, dto.;
 5. Dlu Stefanu Popu, profesoru si redactoru in Blasiu, dto.;
 6. Dr. Nicolau Stoi'a, medicu in Blasiu, dto.;
 7. Dr. Art. P. Alexi, prof. in Naseudu, dto., si
 8. Dlu Ioane Marculetiu, prof. in Blasiu, dto.
- Nu ne remane de catu se speramu cá numerulu membriloru se sporésca pe fia-care anu, ca cu atatu mai iute se vedemu realisandu-se frumósele si salutarele intentiuni, ce urmaresce celu mai santu institutu nationalu!

Sciri mai noue.

Dupa o depesia din Londr'a cu datulu 27 Febr. a. c. ce o contine „Neue Freie Presse“ in Nr. 4851 se afirma de positivu, cá Rússi'a e decisa a deslegá cestiunea orientala finalminte odata pentru totdeun'a, si chiar va preferi unu resbelu contra Au-

striei si Angliei, de cátu se céda macaru o iota din pretensiunile sale. Generalulu Gurco inaintéza cu armata de 30000 combatanti spre San Stefano.

Daily Telegrafu afla din funte siguru, ca marele principe Nicolau dictéza insusi conditiunile, si ofenséza pre Gortschakow. Pentru sustinerea pacii in Constantinopole, pórta a datu o proclamatiune.

Sciri diverse.

(Scolari executati). O fóia magiara aduce o scire necredita, ba chiar imposibila. Adeca in anulu trecut se scrisese in B.-Pesta dóue stipendia pentru studenti de la scólele de midilocu, la cari competara 600 elevi. Stipendiele fresce se conferira numai la doi tineri, ceilalti 598 fure reieptati, fiindu-ca acesti-a nu'si instruira suplicele cu timbru, au acumu se platésca o pedépsa dupla eventualu déca nu o voru respunde pana in 30 dile, voru fi executati atátu pentru acést'a cátu si pentru interesele de intardiare.

(O casatoria in familia Rothschild). Miercuria venitóre se va serba in Frankfurt la M. cununi'a ficeei baron. de Rothschild cu unu banchieru Goldschmidt. Se vorbea ca mirelele are de cugetu a face miresei unu daru frumosu de juvaere care se coste vreo 300000 franci, si pe data se presentara in Frankfurt 11 juvelieri din cei mai de frunte din capitalele Europei. Sculele prezentate erau care de care mai admirabile. In fine succese totusi betranei baronese a induplecá mirés'a se nu primésca unu daru atátu de scumpu — astfeliu juvelierii se întórsera a casa fora nici unu succesu. Va fi interesantu a spune aici ca zestrea dsíorei baronese nu face mai multu de catu tocma „cátu face creditulu totalu cerutu de coron'a engleza de la parlamentu spre a acoperi spesele preparative de resbelu pentru o eventuala campania in contra Rússiei.“

(Familia noulu Papa). Leo XIII are trei frati: celu mai mare Carolu e de 88 ani, alu doilea Ioanu, alu treilea exjesuitu si preotu. Afóra de acestia mai are Papa dóue sorori maritate si unu nepotu, care servece cá voluntariu in armat'a italiana. Peccii sunt famili'a cea mai latita in Carpinetto; ei inmigrara in Toscan'a pre la anulu 1400. Papa trece de litteratu si poetu. Desi nobila, famili'a Pecci pórta simplu titlu'a de cavaleru, dupa intarirea titlului de nobilime n'au amblatu nici-odata.

Conversatiuni national-economice.

Schitie din sciinti'a foresteriala.*)

(Dedicat fostiloru mei colegi si amici romani dela academia.)

Intre numeroasele midíloce prin cari 'si póte omulu aliná si indestulí multiplele lipse ale vietiei si cerintiele culturei, se numera cu dreptu cuventu si lemnulu.

De si in tempurile mai recentí ómenii nisuescu cu tóta poterea, atátu prin inventiuni ingenióse a intrebuintia diferite metale, cátu si prin descoperirile sciéntifice a mineraleloru a reduce încátu numai se póte, aplicarea si consumarea acestui importantu articlu, inlocuindu-lu in lucrarile technice prin fieru etc., si folosindu ca materialu de arsu carbonii de piétra etc.; totusi scopulu acest'a nu se va perfectoná nici-odata indestulu, si lemnulu va remané pururea unu materialu indispen-sabile. Caus'a principale zace chiaru in aplicarea metaleloru si-a mineraleloru care, daca nu-i o combinatiune cu lemne, in multe casuri nu se póte intemplá fora imperiosulu lui concursu.

E necontestabile inse, cá intrebuintiarea mai generala, a lemnului, a scadiutu tare. Machinele, náile si alte mii de instrumente (unelte, scule), necesarie pentru societatea ómenésca, se construiau in tempurile vechi aprópe numai din lemnu; ér astadi — gratia progresulu modernu, lemnulu este scosu multu din usu prin diverse alte produse recomandate de sciéntia. — De altu-mintrelea fragilulu si neduraverulu lemnu, de care se folosiau betranii cu mare predilectiune, nici nu poté corespunde indestulu unei lumi progresive; elu se delaturá naturalmente si inlocui cu materiale mai solide, mai durabili, cari suferira totu-odata si-o prelucrare mai perfecta, mai acomodable si totuodata mai pucinu costatoria. Puternicile fregate, admirabilele machine si iscusitele unelte ale tempului mai nou atesteza indestulu insemnatatea si importantia metaleloru facia de lemnu.

Dara pre langa tóte aceste progrese imbucuratorie ale sciéntiei si ale geniului, nu potemu face nici doi pasi — atátu a casa cátu si a fara — fora de-a-ne convinge de diversele binefaceri ale intrebuintiarei lemnulu. Ma fórté multe profesii si comercii 'si multu-mescu inca si adi panae si prosperitate, maiestriei cu care se lucra lemnulu in forme diverse si se transporta.

De-aceea s'a recunoscutu cu totu dreptulu in tempurile mai noue — de si cam tardiu — rolulu insemnatu, ce jóca acestu articlu in vietia sociala si ómenirea care a suferitu multu din lips'a lemnului, începú a se ingrigi mai cu de-adinsulu de crescerea si cultivarea lui.

Spaciulu si póte poterile spiritali nu-mi permitu a cercá in privintia acést'a o descriere mai intinsa; asia mi-am propusu a me margini — se aruncu o privire fugitiva asupra desvoltarii succesive a sciéntiei de silvicultura si asupra importantii sale facia de societatea ómenesca;**)

*) In Romani'a se dice silvicultura si sciéntia silviculturei. Ce mare bine aru face ómenii de specialitate, candu aru unifica terminologi'a in deplina cunoscentia de lucru. Not'a Red.

**) Sciéntia foresteriala séu dupa cumu o mai numescu fratii Romani de dincolo de Carpati silvanistic'a coprinde tóte regulile sistemisate, adunate atátu prin cercetari catu si prin experientie. Ele se referescu la prasirea, crescerea, cultivarea, grigirea — nutritrea, administratiunea — buna si la intrebuintiarea rationala si utila a paduriloru in genere si a lemneloru in specie.

me voiu nisui totu-odata a scrutá portarea Romaniloru relativa la acestu ramu sciéntifico-economicu.

Dupa cumu scimu, plantele se deosebescu anca si prin insusirile ce posedu partile din suprafacia, si anume: la unele sunt ierbóse, la altele cotoróse, éra la altele lemnóse. De acestu ultim u soiu se tienu lemnele, adeca: arborii, tufarii si tufele. Lemnele se mai impartiescu; dupa form'a foiloru in: lemne frundiariae si in aceróse; dupa durarea foiloru, in: lemne cari numai ver'a-su verdi si in lemne cari si iern'a-su verdi séu sempreverdi; dupa asprime in: aspre si moi.

Ele se nutrescu atátu prin consistintie pamentene, cari le tragu cá solutiuni, fluiditati ori gazuri — prin difusiune — prin radecinele cele mai fine, numite si radecini perose (papilii), cátu si prin gazuri atmosferice, pre cari le absorbu foile. Materialele nutritorie, pre cari le primescu radecinele, fiindu dure, suntu anca necapabili de-a luá parte la straformarea plantei respective, ele se conducu spre acestu scopu prin fasciculile de vase lemnose — prin unu torente de sucu pana in partile estreme a le plantei (foi), unde se asimileza sub influinti'a luminei si a caldurei.***)

Fiindu asimilate (materiele nutritorie), se pare cá se distribuescu, totu prin unu asemenea procesu, la tóte locurile competentí, spre a-si incepe binefacutori'a loru functiune vitala.

Acestu procesu, necesariu pentru nutritrea plante-loru, se póte asemená cu mistuirea la animale, adeca cu stramutarea nutrementulu in sange.

Lemnele crescú seau libere sau inchise.

Cele cari crescú in stare libera si potú gustá de tóte partile perfectu lumin'a sórelui, se desvóltá facia de cele inchise — in tóte directiunile mai regulatu, se intarescu mai curendu, in cátu potú mai usioru resiste evenimentelor elementari†) si castiga o crescere de massa mai mare, dara numai in ramuri, adeca pre spe-sele trupinei. Din contra, aceste lemne ajungu o inal-time totala mai mica, trupinele scadu mai tare de asupra, remanu mai mici si mai injosu ramurate, pierdu din netedime, crepare si soliditate, cu unu cuventu, au unu pretiu de usu diametralu mai inferioru.

Tóte aceste insusiri pretióse cari lipsescu lemnelorú crescute sub ceriulu liberu, le posedu mai multu ori mai pucinu cele crescute mai la umbra.

(Va urma).

***). Adeca se facu capabili de a participá la formarea plantei formandu singure compusetiuni organice.
†) Venturiloru (furtunelorú), ometuriloru, insectelorú etc.

Bilantiulu

Societati de pastrare si de imprumutu din Resinari in 31. Decembre 1877.

Active.

1. Numerariu	760 fl. 30 1/2 cr.
2. Cambii	15968 „ 96 „
3. Obligatiuni ipotecari	2558 „ — „
	19287 fl. 26 1/2 cr.

Passiva.

1. Cuotele membriloru	1451 fl. 99 cr.
2. Depuneri spre fructificare	12535 „ 43 „
3. La Institutulu „Albina“	3000 „ — „
4. Fondulu de reserva	1850 „ 28 „
5. Profitu curatu	449 „ 56 1/2 „
	19287 fl. 26 1/2 cr.

Resinari, in 31 Decembre 1877.

Petru Albu. Nic. Ciucian. Maniu Drocu, Presiedintele societati. membru directiei. cassariu.

Bilantiulu presentu s'a examinat si confruntanduse cu cártile societati s'a aflatu in deplina consonantia cu acela si in regula.

Resinari, in 20 Fauru 1878.

Comitetulu de revisiune:

Aleman Bratu. Maniu Vidrighinu. Oprea Brotea.

Preturiile cerealielorú

si altoru obiecte de traiu au fostu la

1 Martiu in Sibiiu:

Gráu, dupa eualitati	1 hectolitru	fl. 8.70—9.70
Gráu, amestecat	1 „	„ 7.50—8.30
Secara	1 „	„ 6.30—6.70
Papusiou	1 „	„ 6.40—7.—
Ordii	1 „	„ 5.50
Ovesu	1 „	„ 2.70—3.10
Cartofi	1 „	„ 2.00—2.50
Mazare	1 „	„ 14.—
Linte	1 „	„ 16.00
Fasole	1 „	„ 8.50
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 35.00
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 30.00
Carne de vita	1 „	„ —36
Oua 10 de	1 „	„ —30

Cursulu monetelorú in val. austr.

Vienna, 28 Februaru.

Galbinii imperat. de aur	fl. 5.64 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.56 „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 88.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 81.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„ — „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ — „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ — „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 23.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 71.90 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ — „
Romani'a, Compania de asecur. (act. de 100 l. n.)	„ — „
1873 cu 8%	„ — „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

14/26 Febr.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 94.— b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 94.50 „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 88.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 81.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„ — „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ — „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ — „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 23.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 71.90 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ — „
Romani'a, Compania de asecur. (act. de 100 l. n.)	„ — „
1873 cu 8%	„ — „

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiiu.